

Göç, Kimlik ve Psikopolitiği

Yazar

Haluk YAMAN

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7496-40-7

Kitap Adı

Göç, Kimlik ve Psikopolitiği

Yazar

Haluk YAMAN

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Bisac Code

SOC000000

DOI

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Tarih boyunca insanlar pek çok nedenden dolayı göç etmiş veya etmek zorunda kalmıştır. Göç ederken kendi hikâyelerini yanlarında götürmüş ve bu hikâyelerin üzerine yenilerini gittikleri yerlerde yazmışlardır. Modern zamanlar göç olgusu üzerinde olumlu bir etki yaratamamış, aydınlanma kendi diyalektiğini göç üzerinde de göstermeye devam etmiştir. Çoğu zaman insan, göç olgusunun gölgesi altında ezilmiş ve bir birey olarak yaşadıkları, göç teorileri ve farklı sosyal teoriler karşısında yok sayılmıştır. Bu çalışmada, değerli olanın insan olduğu öngörüsüyle, farklı sebeplerle yurt dışına göç edenlerin hegemonik ilişki ağları içerisindeki psikopolitik halleri kimlikte değişim üzerinden incelenmiştir.

Belirli bir zaman ve mekânda gerçekleşen göç olgusu ilk başlarda sadece fiziksel bir hareketliliği, mekânsal bir değişimi karşılamıştır. Daha sonra göç, ülkelerin nüfus yapılarını değiştirmiş ve değişen nüfus yapılarıyla birlikte farklı sosyal ilişki ve etkileşim ağları meydana getirmiştir. Rekabet, entegrasyon, asimilasyon ve çatışma halleri göçün yaratmış olduğu sosyal etkilerden bazıları olarak gözlemlenmektedir. Sanayi toplumuna geçişle birlikte göç, sosyal bilimlerin ilgi alanına girerken sanayileşme ile toplumlar da meydana gelen hızlı değişim sadece mekânsal olmanın ötesinde sosyo- ekonomik, sosyo-politik ve kültürel değişimleri de beraberinde getirmiştir. Bu değişimler artık göçün önüne geçmeyi imkânsız kılmış ve farklı devletlerin sınırları içerisinde yaşamaya başlayan göçmenler kendilerini artık o ülkelerin birer vatandaşı

gibi hissetmeye başlamıştır. Kimileri tercihen yaşadıkları ülkenin vatandaşlığını kabul ederken kimileri de geleneksel bağlarından ve geldikleri yerlerin değerlerinden kopmamak adına vatandaşlık bağıını kabul etmemiştir. Toplumsal yaşamda ortak alanlar kurulmuş, ilişkiler geliştirilmiş, evlilikler ve akrabalıklar kurulmuştur. Bütün bu yaşananlarla birlikte göçmenler sahip oldukları kimliklerini sorguladıkları durumlarla yüzleşmiştir. Türkiye’den Avrupa’ya göç edenler için 60 yılı kapsayan bu süreçteki gelişmeler ikna ve rıza mefhumları içerisinde hegemonik ilişkileri barındırmış ve bu ilişkiler içerisinde göçmenlerin yaşamış olduğu kaygı ve korkular çoğu zaman sınır dışı edilme şeklinde somutlaşmıştır.

Bu kitap İnönü Üniversitesi, Siyaset ve Sosyal Bilimler Dalı’nda hazırlanan doktora tezinin bir kısmını içermektedir. Bu eserin meydana gelmesinde her daim desteklerini gördüğüm, zor anlarımda yanımda olan ve zamanlarından çaldığımı düşündüğüm öncelikle eşime ve çocuklarım Eymen ve Ali Aras’a teşekkür ediyorum. Çalışmanın başından sonuna kadar desteklerini esirgemeyen Prof. Dr. Gökhan TUNCEL’e saygı ve şükranlarımı sunuyorum.

Haluk YAMAN

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	
GÖÇ OLGUSU VE AVRUPA'YA TÜRK GÖÇÜ	7
2. BÖLÜM	
GÖÇ VE KİMLİK.....	29
3. BÖLÜM	
GÖÇ SONRASI YAŞAMIN PARAMETRELERİ	53
4. BÖLÜM	
HİSSEDİLMİYEN ETKİ HEGEMONYA.....	93
5. BÖLÜM	
PSİKO-POLİTİKA VE GÖÇMENLERİN POLİTİK TERCİHLERİ	119

Eşim, Eymen ve Ali ARAS'a

KAYNAKLAR

- Adler, A, (1983), İnsan Tanıma Sanatı, çev. Kamuran Şipal, (12. Baskı), Say Yayınları, İstanbul.
- Akdoğan, Y, (1995), Görsel İktidar, (1. Baskı), İnsan Yayınları, İstanbul.
- Akçam, T, (2002), "Türk Ulusal Kimliği Üzerine Bazı Tezler", Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Cilt 4, (der. Tanıl Bora), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Akert, R, Aronson, E, Wilson, T, (2012), Sosyal Psikoloji, çev. Okhan Gündüz, (7. Baskı), Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Akgün, K, Arıcan, O, Gümüştepe, N, Karadavut, A, Menteşe, M, Özer, H, Yıldırım, E, (2017), Zonguldak'tan Almanya'ya Göç Hikâyeleri, 1. Baskı, Bülent Ecevit Yayınları.
- Akgündüz, A, (2013), "Bir Modernleşmeyi Hızlandırma Projesi Olarak Batı Avrupa'ya İşçi Göçü", Modernizmin Yansımaları: 60'lı Yıllarda Türkiye (ed.) R. Funda Barbaros, E.J. Zürcher, Efil Yayınevi, Ankara.
- Akıncı, B, Nergiz, A, Gedik, E, (2015), Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul, Göç Araştırmaları Dergisi, (1), 2, 58-83.
- Akıncı, A, Yavuzylmaz, O, (2018), Milliyetçilik, Irk-Irkçılık İlişkisi, Turkish Studies Social Sciences, (13), 26, 75-84.
- Akkurt, K, (2010), AİHM Kararları Işığında Kimlik ve İnsan Hakları Türkiye'de İHDK Tecrübesi, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:68, 2010-1,237-251.
- Aksoy, E, (2007), Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı, (Kent ve Suç: Güvenli Kent), TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Aktoprak, E, (2010), Bir 'Kurucu Öteki' Olarak Türkiye'de Gayrimüslimler, İnsan Hakları Çalışma Metinleri: XVI, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi.
- Algül, F, (2009), Popüler kültür ve Siyaset Etkileşimi, https://www.researchgate.net/publication/323129636_Populer_Kultur_ve_Siyaset_Etkilesimi, 18.09.2020 tarihinde alınmıştır.
- Alpagu, H, (2015), Göç Ekonomisi, Sosyoloji Divanı Dergisi, (3), 6, 55-67.
- Altınok, M, (2013), "Çözüm Odaklı Çalışıyoruz", (Sizler Asla ve Asla Yalnız Değilsiniz), Artı 90, T.A. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı Yayınları, İstanbul.
- Alver, F, (2001), Alman Basınında Türkler ve Türkiye, Kurgu Dergisi, 18, ss. 135-155.
- Amin, S, (2016), Modernite, Demokrasi ve Din, çev. Fikret Başkaya, Uğur Günsür, Güven Öztürk, (1.Baskı), Yordam Kitabevi,
- Arkonaç, S.A, (2010), Kolektif Bilinç/Kolektif Temsiller: Wundt ile Durkheim, Sosyoloji Dergisi, 21. Sayı, 103-113.
- Arıboğan, Ü., vd., (2017), Uluslararası İlişkiler Sözlüğü, (5.baskı), Der Yayınları, İstanbul.
- Arıboğan, D, Ü, (2020), Travmaların Gölgesinde: Politik Psikoloji, (1. Baskı), İn-kılap Yayınları, İstanbul.

- Arpacı, I, Gündoğmuş, B, (2019), Almanya'da Türkiyeli Göçmenlerin Entegrasyon Sürecinde Avrupa Milli Görüşün Rolü, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (3), 1, 133- 173.
- Arzuomanian, A, (2016), İnsan Deposu: Kitlese Şiddet Halklara Ne Yapar?, çev. Bülent Kale, (1. Baskı), Aras Yayıncılık, İstanbul.
- Aslan, S, (2012), Sivil Toplum: Kavramsal Değişim ve Dönüşüm, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, (9), 33, 188-212.
- Aslan, A, (2019), Almanya'daki Türkiye Kökenli Üçüncü Kuşak Gençlerin Kimlik Algısı Ve Din (Köln Örneği), Turkish Studies, Vol 14, Issue 3, 1105-1145.
- Assmann, J, (2015), Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik, çev. Ayşe Tekin, (2. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Ataay, F, Kalfa, C, (2008), Modern Prenst'ın Post-modern Prense: Gramsci'nin Siyasal Parti kuramı Üzerine, Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, (15), 26-49.
- Balcioğlu, Z, (2014), Türkiye'de Kamu-STK İlişkilerine Dair Mevzuat: Sorunlar-Öneriler (Türk Dünyası Sivil Toplum Zirvesi, Edt. G, Durgun, U, Saran, Y, Pusttu), Kamu Araştırmaları Vakfı Yayınları, Ankara.
- Balibar, E, Wallerstein, E, (2000), Irk, Ulus, Sınıf: Belirsiz Kimlikler, çev. Nazlı Ökten, (3. Baskı), Metis Yayınları, İstanbul.
- Barnes, B, (2016), Bilim Sosyolojisi İncelemeleri, çev. Erhan Işıklar, (2. Baskı), Doğu Batı Yayınları, İstanbul.
- Barrett, M, (1996), Marx'tan Foucault'ya İdeoloji, çev. Ahmet Fethi, (1. Baskı), Mavi Ada Yayıncılık, İstanbul.
- Barthes, R, (1979), Göstergebilim İlkeleri, çev. Berke Vardar ve Mehmet Rifat, (1. Baskı), Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bauman, Z, (1997), Modernite ve Holocaust, çev. Süha Sertabioğlu, (1.Baskı), Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Belge, M, (1999), Yeni Birlik Biçimleri ve Azınlıklar, <https://www.birikimdergisi.com/birikim-yazi/4981/yeni-birlik-bicimleri-ve-azinliklar#.XjQIj2gzYdX>.
- Bellah, R, N, (2017), İnsan Evriminde Din: Eski Taş Çağından Eksen Çağına, (Çev. Mete Tunçay), 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Benjamin, W, 2002, Pasajlar, çev. Ahmet Cemal, (4. Baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Beyaz, M, Erdoğan, N, (2002), Başarı Değerlendirmede Atfetme Hatası ve Bir Araştırma, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (3), 1- 65-83.
- Bilge, Y, (2019), Çokkültürlülük ve Ulusal Azınlıklar: Avrupa Birliği Bağlamında Türkiye ve İsveç Eğitim Politikaları, Yayımlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bora, T, (1995), Milliyetçiliğin Kara Baharı, (2. Baskı), Birikim Yayınları, İstanbul.
- Bora, T, (2018), Zamanın Kelimeleri: Yeni Türkiye'nin Siyasi Dili, (2. Baskı), Birikim Kitapları, İstanbul.
- Boratav, K, Keyder, Ç, Pamuk, Ş, (1987), Kriz, Gelir Dağılımı ve Türkiye'nin Alternatif Sorunu, 2. Baskı, Kaynak Yayınları, İstanbul.

- Boswell, C. (2002), Addressing the causes of migratory and refugee movements: the role of the European Union, New Issues in Refugee Research. Working Paper No. 73, Institute for Peace Research and Security Policy University of Hamburg, Germany.
- Bozarslan, H. (2015), İmparatorluktan Günümüze Türkiye Tarihi, çev. Işık Ergüden, (1. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Brooks, C, Manza, J, Michael, S, (2013), Para, Katılım ve Oylar, çev. Koray Büyüktuncer, İsmail Karatekin, ed. Alfröd Robert vd, Siyaset Sosyolojisi: Devletler, Sivil Toplamlar ve Küreselleşme, (2. Baskı), Phoenix Yayınları, Ankara.
- Bulut, K, (2012), Siyasal Katılım ve Savunuculuk Açısından Almanyadaki Türkler, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Burger, J.,M., (2006), Kişilik: Psikoloji Biliminin İnsan Doğasına Dair Söyledikleri, çev. İnan Deniz Arguvan Sarıoğlu, (1. Baskı), Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Butler, J, Laclau, E, Zizek, S, (2005), Olumsuzluk, Hegemonya, Evrensellik: Solda Güncel Diyaloglar, çev. Ahmet Fethi, (1. Baskı), Hil Yayınları, İstanbul.
- Buz, S, Schönberg, M, (2011), Genç Alman-Türkler ve İnternet Portalları: Kimlik, Güçlendirme ve Katılım İçin Bir Kaynak, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, (10), 38, 23-48.
- Brubaker, R, (2002), Ethnicity without groups, <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge->
- Canatan, K, (2013), Avrupa Toplamlarının Göç Algıları ve Tutumları: Sosyolojik Bir Yaklaşım, Sosyoloji Dergisi, 3, 27, 317-332.
- Carnoy, M., "Gramsci ve Devlet", çev. Mehmet Yetiş, Praksis. 3: 252-277, Yaz 2001
- Carnoy, M, (2013), Devlet ve Siyaset Teorisi, çev. Simten Coşar, Aykut Örküp, Mete Pamir, Mehmet Yetiş, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Campbell, C. vd., (2006), *Ortadoğu'da Azınlıklar*, çev. Kenan Kalyon, (1. Baskı), Totem Yayınları, İstanbul.
- Cemalcılar, Z, ve Kağıtçıbaşı, Ç, (2014), Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar, (16. Baskı), Evrim Yayınevi, İstanbul.
- Chambers, I. (2005). Göç, Kültür, Kimlik, Ayrıntı Yayınları, İstanbul
- Chandhoke, N, (1995), State and Civil Society: Explorations in Political Theory, London: Sage.
- Cloward, R.A. ve Piven, F. F., (2013), Kural Koyma, Kurallara Karşı Gelme ve İktidar, çev. Sibel Dinçel, (Siyaset Sosyolojisi: Devletler, Sivil Toplamlar ve Küreselleşme, Alfröd Robert vd.) (2. Baskı), Phoenix Yayınları, Ankara.
- Cohen, J, Sirkeci, İ, Yazgan, P, (2012), Türk Göç Kültürü: Türkiye İle Almanya Arasında Göç Hareketleri, Sosyo-Ekonomik Kalkınma Ve Çatışma, Migration Letters, Volume: 9, No: 4, pp. 373 – 387.
- Connolly, W, E, (1995), Kimlik ve Farklılık, çev. Ferma Lekesizalın, (1. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Coşkun, A, (2003), Din ve Kimlik, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 24 (20303/1), 5-23.

- Coştu, Y, (2016), Göçmenlerin Kimlik Arayışı: Avrupalı Türkler Örneği, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9, 2, ss. 533-546.
- Cottam, M, Dietz, B, Mastors, E, Preston, T, (2017), Siyaset Psikolojisine Giriş, çev. Mesut Şenol, (3. Baskı), BB101 Yayınları, Ankara.
- Cumali, N, (1996), Viran Dağlar, (3. Baskı), Çağ Yayınları, İstanbul.
- Crul, M, (2007), Pathways to Success for the Second Generation in Europe, The online Journal, Migration Policy Enstitute.
- Çağla, C, (2007), Bellek Üstüne Düşünmek, (Bellek: Öncesiz, Sonrasız), Cogito, 50, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Çalık, M, (2016), Milli Kimlik, Milliyet, Milliyetçilik, 4. Baskı, Cedit Neşriyat, Ankara.
- Çetin, H, (2007), Çağdaş Siyasal Akımlar, 1. Baskı, Orion Kitabevi, Ankara.
- Dartan, M, (2012), Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Almanya'daki Türk Lobi Gücünün Rolü, Marmara Avrupa Çalışmaları Dergisi, Cilt 20, Sayı: 2, 141- 163.
- Dedeoğlu, S, Gökmen, Ç, E, (2011), Göç ve Sosyal Dışlanma: Türkiye'de Yabancı Göçmen Kadınlar, 1. Baskı, Efil Yayınevi, Ankara.
- Dijk, T, V, (2015), Söylem ve İdeoloji-Çok Alanlı Bir Yaklaşım, çev. Barış Çoban, Zeynep Özarslan, Nurcan Ateş, Ekin Emre Pilgir, (1. Baskı), Su Yayınları, İstanbul.
- Demir, G, Öztogay, D, A, (2010-2011), Hegel ve Marx'ta Sivil Toplum, Doğu-Batı Dergisi, Doğu Batı Yayınları, Ankara.
- Demir, C, K, (2017), Sebeplerinden Mücadele Yöntemlerine Etnik Ayrımcı Terörizm: PIRA, ETA, PKK, Nobel Yayınları, İstanbul.
- Duman, G, (2018), 11. Peron: Bir Yanı Memleket Bir Yanı Gurbet, (1. Baskı), Vadi Yayınları, İstanbul.
- Dural, B, (2012), Antonio Gramsci ve Hegemonya, Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, (11), 39- 309-321.
- Durkheim, E, (1982), The Rules Of Sociological Method, çev. W.D. Halls, 1.Baskı, The Free Press, New York.
- Durmaz, B, (2015), Sürgün Edilmiş Topluluklarda Etnik Sınırlar Ve Kimlik: Türkiye'de Ve ABD'de Yaşayan Ahıska Türklerinin Karşılaştırmalı Analizi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Eagleton, T, (2015), İdeoloji, çev. Muttalip Özcan, (4. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Engels, F, Lenin, V, İ, Marx, K, (1978), Sendikalar Üzerine, çev. Engin Karaoğlu, (1. Baskı), Bilim Yayınları, İstanbul.
- Erdem, T, (1997), Sivil Topluma Kavramsal Bir Bakış, Bilig Dergisi, (6), 207-214.
- Erdoğan, A, (2011), Frenkler Arasında 50 Yıl, DÜBAM Yayınları, İstanbul.
- Erol, M, Ersever, O, G, (2014), Göç Krizi ve Göç Krizine Müdahale, KHO Bilim Dergisi, (24), 1, 47- 68.
- Ersaydı, B. S. Ç., "İnterdisipliner Bir Bilim Olarak Politik Psikoloji ve Kullanım Alanları". 21.Yüzyılda Sosyal Bilimler, 2012, (2), 39-62.

- Ersoy, R, (2018), Kültür, Siyaset ve Milli Burjuvazi, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, (9), 16, 1547-1565.
- Fichter, J, (2001), Sosyoloji Nedir? çev. Nilgün Çelebi, (5. Baskı), Atilla Kitabevi, Ankara.
- Freud, S, (2000), Uygarlık ve Hoşnutsuzlukları Bir Yanılsamanın Geleceği, çev. Aziz Yardımlı, (1. Baskı), İdea Yayınları, İstanbul.
- Fontana, B, (2013), Hegemonya ve İktidar, çev. Onur Gayretli, (1. Baskı), Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M, (2014), Özne ve İktidar, çev. Işık Ergüden ve Osman Akınbay, (4. Baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Foucault, M, (2006), Deliliğin Tarihi, çev. Mehmet Ali Kılıçbay, (4. Baskı), İmge Kitabevi, Ankara.
- Fromm, E, (1978), Psikanaliz ve Zen Budizm, çev. İlhan Güngören, (1. Baskı), Met/Er Yayınları, İstanbul.
- Fromm, E, (1996), Psikanaliz ve Din, çev. Aydın Arıtan, (1. Baskı), Arıtan Yayınevi, İstanbul.
- Gevgili, A, (1990), Türkiye’de Yenileşme Düşüncesi, Sivil Toplum, Basın ve Atatürk, (2. Baskı), Bağlam Yayıncılık Ankara.
- Genel, M, G, (2013), Almaya’ya Giden İlk Türk İşçi Göçünün Türk Basınındaki İzdişümü “ Sirkeci Garından Munchen Hauptbahnhof’a”, Uluslararası Tarihi Yönleriyle 2. Türk-Alman Sempozyumu.
- Gezgin, M, F, (1988), Cemaat- Cemiyet Ayrımı ve Ferdinand Tönnies.
- Gerrig J. R. , Zimbardo, P, G, (2012), Psikoloji ve Yaşam: Psikolojiye Giriş, çev. Gamze Sart, Ankara, Nobel Yayınları.
- Giddens, A, (1994), Modernliğin Sonuçları, çev. Ersin Kuşdil, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Giddens, A, (2012), Sosyoloji, çev. Eren Rızvanoğlu ve Mehmet Ali Sarı, (1. Baskı), Kırmızı Yayınları, İstanbul.
- Göka, E, (2006), Türk Grup Davranışı, (3. Baskı), Aşina Kitaplar, Ankara.
- Gözler, K, (2002), 3 Ekim 2001 Tarihli Anayasa Değişikliği: Bir Abesle İştigal Örneği, *Anayasa Yargısı*, Ankara, Anayasa Mahkemesi Yayını, 2002, Cilt 19, s.326-354 (www.anayasa.gen.tr/teblig2002.htm; 1.5.2002).
- Gramsci, A, (2011), Hapishane Defterleri, çev. Ekrem Ekici, (1. Baskı), Kalkedon Yayınları, İstanbul.
- Gottdiener, M, (2005), Postmodern Göstergeler: Maddi Kültür ve Postmodern Yaşam Biçimleri, çev. Erdal Cengiz, (1. Baskı), İmge Yayınları, Ankara.
- Göktolga, O, (2012), Postmodernite ve Siyasal Kimlikler, Bilsam Yayınları, (1. Baskı), İstanbul.
- Gülalp, H, (2003), Kimlikler Siyaseti; Türkiye’de Siyasal İslamın Temelleri, Metis Yayınları, İstanbul.
- Güler, H, (2013), Ağırlı Göçmenlerin Fransa’ya Tutunma Stratejileri, *Sosyoloji Dergisi*, 3, 27, 295-315.

- Gümüş, T, (2014), Demokrasilerde Sivil toplum ve Devlet-Sivil toplum İlişkinde Karşılaşılabilecek Sorunlar, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (XVIII), 3-4, 529-572.
- Güvenç, B, (1979), İnsan ve Kültür, (3. Baskı), Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Perruchoud, R, Cross, R, J, (2004), Göç Terimleri Sözlüğü, (2. Baskı), Uluslararası Göç Örgütü (IOM).
- Habermas, J, (2003), Kamusallığın Yapısal Dönüşümü, çev. Tanıl Bora ve Mithat Sancar, (5. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Habermas, J, (2012), “öteki” olmak, “öteki”yle yaşamak: Siyaset Kuramı Yazıları, çev. İlknur Aka, (6. Baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- TGYONA, (2006), Türkiye Göç ve Yerinden Olmuş Nüfus Araştırması, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara.
- Hall, S, Lumley, B, McLennan, G, (1985), Siyaset ve İdeoloji: “Gramsci”, çev. Sadun Emrealp, (1. Baskı), Birey ve Toplum Yayınları, Ankara.
- Hamuroğlu, A, (2016), Hristiyanlık, İslamlık ve Avrupa: Doğu’dan Batı’ya Uygarlık Kapıları, (1. Baskı), Bilim ve Gelecek Kitaplığı, İstanbul.
- Hasta, D, Saygı, S, (2018), Göç, Kültürleşme ve Uyum, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 10(3), 312-333.
- Hobbes, T, (2010), Leviathan, çev. Semih Lim, (6. Baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Hume, D, (1995), Din Üstüne, çev. Mete Tunçay, (4. Baskı), İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Pinkard, T, (2012), Hegel, çev. Mehmet Barış Albayrak, (1. Baskı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Hesse, H, (2017), Çarklar Arasında, çev. Kamuran Şipal, (6. Baskı), Can Yayınları, İstanbul.
- Heywood, A, (2007), Siyaset, (3. Baskı), Adres Yayınları, Ankara.
- Hobsbawm, E, J, (2003), Sermaye Çağı, çev. Bahadır Sina Şener, (2. Baskı), Dost Kitabevi, Ankara.
- Houghton, D, P, (2018), Siyaset Psikolojisi, çev. H. İnanç ve D. Şekeroğlu, (1.Baskı), İstanbul, Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- İçduygu, A, Şimşek, D, (2017), Uluslararası göç, politika ve Güvenlik, Toplum Bilim Dergisi, 140, ss. 6-11.
- İlhan, A, (2005), Hangi Küreselleşme, (3. Baskı), İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- İnalcık, H, (1998), Doğu Batı- Kamusal Alan, (3.Baskı), Doğu Batı Yayınları, Sayı-5, Ankara.
- İnan, E, (2008), Politik Psikoloji ve Siyasal İletişim. http://www.tasam.org/Files/Icerik/File/politik_psikoloji_ve_siyasal_iletisim_82d78d39-51fe-4c6f-92c5-fe0327135a04.pdf. (15.09.2019).
- İnce, O, (2011), Almanya’da Farklı Olmak: Entegrasyon ve Hoşgörü Kavramına Eleştirel Bir Bakış, Bilig Dergisi, (54), 173-202.
- İpek, İ, (2019), Türkiye’de AB Adaylık Sürecinde Kimlik ve Kültür Politikası, Kırıkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

- Jahoda, G, (2017), Aydınlanmadan İkinci Dünya Savaşına Sosyal Psikoloji Tarihi, çev. Şeyda Başlı, (1. Baskı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- James, D,R ve Redding, K, (2013), Irk ve Devlet Kuramları, çev. Bahar Kınacı, (2.Baskı), ed. Siyaset Sosyolojisi: Devletler, Sivil Toplamlar ve Küreselleşme, Alfröd Robert vd. , Phoenix Yayınları, Ankara.
- Jung, C, G, (1998), Psikoloji ve Din, çev. Raziye Karabey, (1.Baskı), Okyanus Yayıncılık, İstanbul.
- Jung, C, G, (2008), İnsan Ruhuna Yöneliş, çev. Engin Büyükinall, (6. Baskı), Say Yayınları, İstanbul.
- Kalın, İ, (2018), Barbar, Modern, Medeni, İnsan Yayınları, İstanbul.
- Kansu, A., F., Tarhan, N. (2018). Politik Psikoloji ve Politik Öz Yeterlilik. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 6, 1-18.
- Karadağ, A, (2003), Kamusal Alan Modelleri: Çoğulcu Perspektiften Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt:58 Sayı:3, 171-195.
- Karakaş, M, (2013), Türkiye'nin Kimlikler Siyaseti ve Sosyolojisi, Akademik İncelemeler Dergisi, (8)-2, 1- 44.
- Karpat, K, (2012), Türk Dış Politikası Tarihi, çev. Güneş Ayas, (1. Baskı), Timaş Yayınları, İstanbul.
- Kaya, A, (2014), Ötekini Anlamak Mümkün mü? (Farklılıkların Birlikteliği: Türkiye ve Avrupa'da Bir Arada Yaşama Tartışmaları), (1. Baskı), İstanbul Üniversitesi, Avrupa Birliği Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, İ, (...), Avrupalı Türkler: Misafir İşçilikten Avrupa Vatandaşlığına, Eastern Geographical Review, 19, 149-166.
- Kaymak, Ö, (2018), İstanbul'da Az(ınlık) Olmak, Gündelik Hayatta Rumlar, Yahudiler, Ermeniler, Libra Yayınları, İstanbul.
- Kehrer, G, (2007), Din Sosyolojisi, (3. Baskı), ed. Yasin Aktay, M.Emin Köktaş, Vadi Yayınları, Ankara.
- Keyman, F, Mutman, M, Yeğenoğlu, M, (1996), Oryantalizm, Hegemonya ve Kültürel Fark, (1. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Kirişçi, K, (2017), Göç ve Türkiye: Devlet, Toplum ve Siyasetteki Dinamikler, çev. Zuhall Bilgin, (2. Baskı), ed. Reşat Kasaba, Türkiye Tarihi 1839-2010: Modern Dünyada Türkiye, Kitap Yayınevi, İstanbul.
- Komşuoğlu, A, Örs, B, (2009), Kimliği Unutulmayanlarla Kurgulamak: Anadolu Ermenilerinin Cumhuriyet Döneminde İstanbul'a Göçü, ed. Ali Berktaş, Nasıl Hatırlıyoruz? Türkiye'de Bellek Çalışmaları, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Korkmaz, A, (2017), Küresel Bir Sorun Olarak Türkiye'de Beyin Göçü, Geçmişten Günümüze Göç, ed. Osman Köse, Canik Belediyesi Kültür Yayınları, Samsun.
- Köktürk, M, (2014), Kültür ve Sembol: Bir Cassier İncelenmesi, (1.Baskı), Aktif Düşünce Yayınları, Ankara.
- Kulaksızoğlu, A, (2005), Almanya'daki Üçüncü Kuşak Türk Gençlerinin Algıladıkları Anne- Baba Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, M.Ü, Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi,(21),s. 169-182.

- Kuruçay, Y, (2019), Ergenlerde Dindarlık ve Hayatın Anlamı Arasındaki Çok yönlü İlişki Üzerine Bir Araştırma, Uludağ Üniversitesi, sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Kütük, B, Ş, (2015), Türkiye'den Batı Avrupa'ya İşçi Göçünün Sosyolojik Çalışmalara Yansımaları, Sosyoloji Konferansları, (52) , s. 609-654.
- Larrain, J, (1995), İdeoloji ve Kültürel Kimlik, çev. Neşe Nur Domaniç, (1. Baskı), Sarmal Yayınevi, İstanbul.
- Le Bon, G, (1997), Kitleler Psikolojisi, der. Yunus Ender, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Lee, s, E, (1965), A theory of Migration, Presented at The Annual Meeting of The Mississippi Valley Historical Association, Kansas City.
- Lefebvre, H, (2010), Gündelik Hayatın Eleştirisi, çev. Işık Ergüden, (1.Baskı), Sel Yayınları, İstanbul.
- Levi, A, S, (2009), Hafızanın “ Dayanılmaz Hafifliği”: Arşivler ve Müzelerde Türk Yahudi Kadını, (Nasıl Hatırlıyoruz? Türkiye'de Bellek Çalışmaları), Ed. Ali Berktaş, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Lewis, B, (1998), Ortadoğu'nun Çoklu Kimliği, çev. Mehmet Harmancı. (1. Baskı), Sabah Kitapları, İstanbul.
- Lewis, B, (2003), İslam'ın Krizi, çev. Abdullah Yılmaz, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Lüklüslü, D, (2013), 60'lı Yılları Gençlik Kategorisi Üzerinden Okumak: Modernist Söylemin Savunucusu ve Aktörü Olarak Gençlik, Modernizmin Yansımaları: 60'lı Yıllarda Türkiye (ed.) R. Funda Barbaros, E.J. Zürcher, Efil Yayınevi, Ankara.
- Maclin, O. H., Maclin M. K., Solso, R., (2011), Bilişsel Psikoloji, çev. Ayşe Ayçiçeği-Din, (4. Baskı), Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Mahcupyan, E, (1998), Doğu Batı- Kamusal Alan, (3.Baskı), Doğu Batı Yayınları, Sayı-5, Ankara.
- Mahcupyan, E ve Yırcalı, A, (2016), Avrupada ‘Türkiyeli’ Olmak: Kimlikler, Bireyler, Vatandaşlar, PODEM Çalışmaları, PODEM Yayınları, İstanbul.
- Malinowski, B, (1992), Bilimsel Bir Kültür Teorisi, çev. Saadet Özkal. (1. Baskı), Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Martikainen, T, (2010), Din, Göçmenler ve Entegrasyon, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (2010/1), 38, 263-276.
- McLellan, D, (2012), İdeoloji, çev. Barış Yıldırım, (3.Baskı), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Neyzi, L, (2013), “Ben Kimim”: Türkiye'de Sözlü Tarih, Kimlik ve Öznelik, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Odabaşı, H, Y, (2020), Travmaların Gölgesinde: Politik Psikoloji, edt. Deniz Ülke Arıboğan, (1. Baskı), İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Ortaylı, İ, (2019), Avrupa ve Biz, (17. Baskı), İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Oran, B, (2018), Türkiye'de Azınlıklar: Kavramlar, Teori, Lozan, İç Mevzuat, İçtihat, Uygulama, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Örs, B, (2006), Siyasal Temsil, İ.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 35, s. 1- 22.

- Özbek, S, (2013), Irkçılık ve Milliyetçilik Farklı Kavramlar, http://www.agos.com.tr/tr_yazi/6239/irkcilik-ve-milliyetcilik-farkli-kavramlar adresinden 24.04.2020 tarihinde alınmıştır.
- Özgüden, M, (2015), “Bir Gramsci Okuması” Hegemonya ve Politik Toplum, (1. Baskı), Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Portelli, H, (1982), Gramsci ve Tarihsel Blok, çev. Kenan Somer, (1. Baskı), Savaş Yayınları, Ankara.
- Pinkard, T, (2012), Hegel, çev. Mehmet Barış Albayrak, (1. Baskı), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Renan, E, (1946), Discours et Conferences. çev. Z. Ishan, Sakarya Basımevi: Ankara.
- Richter, M, (2005), Geldiler ve Kaldılar, çev. Mutlu Çomak Özbattır, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Ritzer, G, (2008), Modern Sosyoloji Kuramları, çev. Himmet Hülür, 7. Baskı, De ki Yayınları, Ankara.
- Rousseau, J, J, (1987), Toplum Sözleşmesi, çev. Vedat Günyol, (2. Baskı), Adam Yayınları, İstanbul.
- Sağır, Z, (2018), Suriyeli Kadın Mültecilerde Kültürel Uyum, Ruh Sağlığı ve Din, İstanbul Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmış Doktora Tezi.
- Sarıbay, A, Y, (1997), Türkiye’de Demokrasi ve Sivil Toplum, <http://www.liberte.download.com/LD/arsiv/06/05-ali-yasar-saribay-turkiyede-demokrasi-ve-sivil-toplum.pdf> adresinden alınmıştır.
- Schmidt, M, G, (2001), Demokrasi Kuramlarına Giriş, çev. Emin Köktaş, (1. Baskı), Vadi Yayınları, Ankara.
- Schudson, M, Waisbord, S, (2013), Haber Medyasının Siyasal Bir Sosyolojisine Doğru, çev. Ceren Kuşcuoğlu, Ed. Alford Robert vd. Siyaset Sosyolojisi: Devletler, Sivil Toplumlar ve Küreselleşme, (2. Baskı), Phoenix Yayınları, Ankara.
- Sipahioğlu, B, Ö, (2019), Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri Bağlamında Avrupada Türk Diasporası: Hollanda Örneği, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sirkeci, İ, Yaylacı, F, G, (2019), Küresel Hareketlilik Çağında Göç Kuramları ve Temel Kavramlar, der. Filiz Göktuna Yaylacı, Kuramsal ve Uygulama Boyutları ile Türkiye’de Sığınmacı, Mülteci ve Göçmenlerle Sosyal Hizmetler, s.1539, Transnational Press London, Londra.
- Smith, A, (1994), Milli Kimlik, çev. Bahadır Sina Şener, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Somer, K, (1985), İlk sınıflı Toplumlar, Asyağıl üretim Tarzı ve Doğu Despotizmi, çev. Kenan Somer, Birey ve Toplum Yayınları, Ankara.
- Sorel, G, (2013), Şiddet Üzerine Düşünceler, çev. Anahid Hazaryan, (3. Baskı), Epos Yayınları: Ankara.
- Sönmez, M, (2010), Medya, Kültür, Para ve İstanbul İktidarı, (1.Baskı), Yordam Kitabevi, İstanbul.
- Skinner, Q, (2014), Modern Siyasal Düşüncenin Temelleri- 1. Cilt, çev. Eren Buğlalılar ve Barış Yıldırım, (1. Baskı), Phoenix Yayınları, Ankara.

- Spinoza, B, (2019), Aklın Islahı Üzerine Bir İnceleme, çev. Çiğdem Dürüşken, Eyüp Çoraklı, (1. Baskı), Alfa Yayınları, İstanbul.
- Swingewood, A, (1998), Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi, çev. Osman Akınhay, (1. Baskı), Bilim Sanat Yayınları, Ankara.
- Şahin, B, (2010), Almanya'daki Türk Göçmenlerin Sosyal Entegrasyonunun Kuşaklararası Karşılaştırması: Kimlik Ve Ait Hissetme, Bilig, 55, 227-252.
- Taşdelen, M, (2000), Avrupa'da Yeni Kuşak Türk Gençliği (Kimlik ve Uyum Sorunları), Sakarya Üniversitesi Yayınları, Sakarya.
- Tekeli, İ, (1975), Göç Teorileri ve Politikaları Arasındaki İlişkiler, ODTÜ, Mimarlık fakültesi Dergisi, (1), 3, 153-176.
- Taylor, C, (1996), Çokkültürcülük: Tanınma Politikası, çev. Amy Gutmann, (1. Baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Teber, S, (2001), İnsanın Hiçleşme Serüvenine Giriş: Politik Psikoloji Notları, (2. Baskı), Papirüs Yayınevi, İstanbul.
- Tilbe, F, (2016), Düzensiz Göçmenlerin Göçmen Dövizi Gönderme Pratikleri: Londra'daki Türkiye Göçmenleri Örneği, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/policy/international_migration_policies_data_booklet.pdf. 30.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- Thomas, P, (2010), Gramsci Çağı, Felsefe, Hegemonya, Marksizm, çev. İlker Akçay, Ekrem Ekici, (1. Baskı), Dipnot Yayınları, Ankara.
- Touraine, A, (2000), Modernliğin Eleştirisi. çev. Hülya Tufan, (2. Baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Tuncel, G, (2010), Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları- Kamu Bürokrasisi Etkileşimi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Turner, B, (2014), Klasik Sosyoloji, çev. İdil Çetin, (1. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Türkdoğan, O, (1999), Etnik Sosyoloji, (3. Baskı), Timaş Yayınları, İstanbul.
- United Nations, (2017), International Migration Policies, World Population Policies Database: The 2015 Revision.
- Ünver, O, C, (2012) Dönerci Cinayetleri: Son Gelişmeler Işığında Almanya'da Türklere Yönelik Irkçı Şiddetin Siyasal Sonuçları, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (2), 2, ss. 92- 106.
- Volkan, V. (1985). The need to have enemies and allies: A developmental approach. Political Psychology. çev. Ceyhan, B., Çevik, A. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları. 6: 219-247.
- Yavuz, S, (2013), Göç, Entegrasyon ve Din: Avrupa'da Yaşayan Türkler Bağlamında Bir Değerlendirme, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, (6), 26, 610- 623.
- Yayak, A, (2018), Etnik Kimlik Algısının Dört Boyutu, İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi, (7), 2, 778-788.
- Yıldız, O, (2006), Küreselleşme Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Dünya Politikasında Artan Rolü: Uluslararası Kuruluşlar Açısından Bir değerlendirme, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

- Yılmaz, Z, B, (2010-2011), Marx ve İnsani Varoluş, (Karl Marx), Doğu Batı Düşünce Dergisi, 55, Ankara.
- YTB, (2011), Avrupada Yaşayan Türkler Yaz Tatili Döneminde Türkiye'ye Gelen Türkler Örneği Saha Araştırması, T.C Başbakanlık Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara.